Ն՝ 601 — 1879 ՅՈՒԼԻՍ 4 ՇԱԲԱԹ — ԻՐԻՆՃԻ ՄԷՆԷ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ
Մէջիտիյէ 20 ղրուշտան

ՍԹԱՄՊՈԼ ԻՋԻՒՆ՝
Պիր սէնէլիք . . . 140 ղ.
Ալթը այլըգ . . . 75 »
Ի չ այլըգ . . . 40 »

Վիլայաթա եաիսա Օսմանը եա էֆրէնտ բօսթասը իլէ իրսալ օլունաճագլար իչիւն,
Պիր սէնէլիք . . . 200 ղ.
Ալթը այլըգ . . . 110 »
Իւչ այլըգ . . . 60 »
Բօսթա իւճրէթի տախի տիր։

(Պադլը 60 Բարա)

ԹԷՐՃԻՄԱՆԸ ԷՖԷՆԴԻ

ՄԻՎԱՅՍՏԷ ԲՕԼՈԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՍՈՒԼԹԱՆ ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵՒ ԶԱԶԷՊԱ ՏԷՐ

ԳԻՆԱԹԼԱՐ
Պէհլէր սաթրը իչիւն՝
Ի 2 իւնէի սահիֆէլէրէ 5 ղ.
3 իւնճիւ սահիֆէյէ 4 »
4 իւնճիւ սահիֆէյէ 2 »
ԾԱՆՈԹ. Պանդա, Շիրքէթի վէ մանդու ապրուտֆիյէյէ այիտ օլան իլանաթլըն պէհէր սրրատը 2 վէ 3 իւնճի սահիֆէլէրէ 6 ղ.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ 4 »
Զիյատէ մրատտէթի իչիւն իլանաթա այրը բաղարլըգ օլուր։

Մէվատտար նամիֆայա տայիր պէնատէր մէճմանէն դարաբ օլունաճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրաղ, իրսալ օլունմայաճագ։

(Պադլը 60 Բարա)

Իտարէխանէսի վէ մաթպաաաը՝ Սթամպօլտա Գապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Գապը Զապթիյէ սոգատը թ. 8 տէ տիր։ — Ղազէթանըն ուտուրը իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէյի մէվատա հագգընտա, Միւտիրի զաղէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունաճաքը կիսի, քեաֆֆէյի մէքեաթիպլին տախի անրն նամընա՝ կէօնճէրիրմէսի իգթիզա իտէր։

ԱՕԻԲԱՆԷ 4 ՅՈՒԼԻՍ

ՀԱԼԸ ՀԱՃԸՐ

Տիւնքի Հալը Հաղբրմբզտա, ահվալը մալիյէտէն վէ Մ. Ֆրէմի-նին թէվհիտի մէսքիւքեաթ հագգընտա հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ վէրմիշ օլտուղու լայիհատան պահպ իթտիքտէն սոնրա, կէրէք մուսա-իլէյհ վէ կէրէք Մ. Զարիֆի թա-րաֆլարընտան այրը այրը օլարագ վէրիլմիշ օլան իսթիգրազ լայիհա-լարընտան պահս իտէճէկիմիզի պիլտիրմիշ իտիք։

Պու խուսուսա տայիր այնան մալիւմաթը մէվսուգէյէ նազա-րէն, Մ. Ֆրէմի Տէրսաատէթէ վա-սըլ օլտուգտա, խազինէյէ պիր «ալ» վէ եախսոտ պիր իսթիգրազ իթմէք ասլա խայալու խաթրընտան կէչմէմիշ օլտուղունու, ֆագաթ մուվասէլէթի ագիպլինտէ քէնտիսինտէն տէրհալ 400 միլիոն ֆրանգ թալէպ օլունտուղունու, վէ քէնտիսի տախի Տէրսաատէթէ պու նիյէթլէ կէլմէյիպ, անճագ մէմլէքէթին մէնաֆիի ումումիյէ-սինէ պիր խրտամէթ իթմէք արզուսունտա պուլունտուղունու, վէ թալէպ օլունան «ալ», պու ուզուրա սարֆ օլունաճագ իսէ, պունուն տախի պիր չարէսինէ պագ ապիլէճէյինի պէյան իլէ պէ-բապէր, թէչէպպիսսաթը լազը-մէյէ պիլ իպթիտար, տէրհալ թալէպ օլունան մէպլաղըն թէտա-րիքինէ մուվաֆֆագ օլմուշ. ան-ճագ մէպլաղը մէզկուր գարշըրգ-սըզ վէրիլէմէյէճէկի տէրքեար օլ-տուղունտան, ռուսումաթ վարի-տաթը գարշըրգ կէօսթէրիտիկի թագտիրսա, 400 միլիոն եէրինէ տահա զիյատէ ագճէ իթա իտէ-պիլէճէկինի իֆատէ, վէ չէրայի-թի ամիյէնին գապուլինի տեր-միյան էյլէմիշ տիր։

Մ. Ֆրէմի խազինէյէ չիմտիրիք 60 միլիոն ֆրանգլըգ պիր «ալ» թահհիւտ էյլէմիշ տիր։

Մալիւմ տիր քի չիմտիյէ գա-տար խազինէյի ճէլիլէյէ վէրիլէն իսթիգրազլարտան, նագտ օլա-րագ խազինէեէ եալընըզ 100տէ 40 քսատտէսինտէ ագչէ կիրէպիլ-միշ տիր, գուզուրու էսկի մաթ-լուպաթ վէ սէրկիլէր վէ գօմիսի-օն վէ սայիրէ իլէ մահսուպ օլուն-մուշ տուր քի, խազինէնին միւ-զայիգասընըն կիւն պէ կիւն թէ-զայիւտինի մուճիպ օլմուշ տուր։ Պինաէն ալէյհ իշպու ավանս այ-նէն վէ նագտէն վէրիլիպ սէնէվի եալընըզ 100 տէ օն իքի ֆայիզ եիւրիւտիլէճէք տիր։ Պունա մու-գապիլ ռուսումաթը Մ. Ֆրէմի պէշ սէնէ միւտտէթլէ իտարէ ի-տէճէք տիր քի, 1 1/2 միլիոն լիրա ֆազլա վարիտաթ վուգու պու-լաճաղընը մէմուլ իսկյոր իմիշ։

Ռուսումաթ վարիտաթը գար-շըրգ կէօսթէրիլէրէք, Գալա-թատան օլունան իսթիգրազլար-ատան էլեէմ տէօրթ միլիոն լիրա խազինէնին տէյնի օլտուղունտան, Մ. Ֆրէմի ասհապը մաթլուպ ուիգնա իտէրէք, պունլարա ռու-սումաթըն օոն իչ սէնէ զարֆընտա վուգու պուլան վարիտաթը-նըն վասաթը հէր նէեէ պալիղ օլմուշ իսէ, եինէ օ մզգտար վա-րիտաթըն նրսֆընը պալատէ զիբր օլունան 4 միլիոն լիրայա վէ տի-կէր նրսֆընը տախի քէնտիսինին վերէճէյի 60 միլիոն ֆրանգա մահսուպ թուտաճագ իմիշ։

Սոն իչ սէնէլիք վարիտաթըն վասաթը հէր նէյէ պալիղ օլուր-սա, օլ մզգտար վարիտաթ պէր վէճհի պալա ասհապը մաթլուպ իլէ քէնտիսի պէյնինտէ եարը եարըյա թագսիմ օլունտուգ-ատան սոզրա, ֆազլա վարիտաթ, եանի ագալի 1 1/2 միլիոն լիրա ֆազլանընն եիւզտէ 60ը գօնսոլիտ վէ չըմէնտրֆէր վէ սայիր էսհամ համիլէրինէ վէ եիւզտէ 25ի նագ-տէն խազինէյի ճէլիլէյէ վէրիլ-ճէք վէ եիւզտէ 15ի տախի քէն-տիսինէ այիտ օլաճագ իմիշ։

Ռուսումաթ իտարէսինէ 50—60 քիչիտէն զիյատէ էճնէպի իսթիս-ատմ օլունմամաճագ իմիշ։

Շայէտ պու 5 սէնէ միւտտէթ զարֆընտա, հիւքիւմէթը Սէնի-յէ, Ռուսումաթ վարիտաթընը գարշըրգ կէօսթէրէրէք, 20—25 միլեոն լիրալըգ պիր իսթիգրազ ագտընը արզու իյլէտիյի հալտէ, Մ. Ֆրէմի սայիր իսթիգրազ վէ-րէնլէր թարաֆընտան կէօսթէրի-լէն չէրայիթի գապուլ իյլէտիյի հալտէ, օնլարա թէրճիհ օլունա-ճագ, աքսի հալինտէ կէրէք 4 միլիոն լիրատան վէ կէրէք 60 միլիոն ֆրանգատան պագը գալան պօրճ թէսվիյէ օլունտուգտան սոզրա, Մ. Ֆրէմի ռուսումաթ ի-տարէսինի տէրհալ թէրք իտէ-ճէք իմիշ։

Մ. Ֆրէմի, լայիհասընընը զիյրին-տէ, էվրօբանընը քէնտիսինէ օլան էմնիյէթինտէն պահս իտէրէք, վարիտաթը տէվլէթին էն մի-հիմմի օլան ռուսումաթընը քէն-տիսինին թահթը նէզարէթինտէ մունթազամ սուրէթտէ իտարէ օ-լունտուղունու էվրօբա սէրմայէ-տարանը կէօրտիւքտէ, 5—6 այ զարֆընտա լազմ կէլէն մէպլաղը իգրազէ միւսաբաաթ իտէճէքլէ-րինի իլավէ իթմիշ տիր։

Մ. Ֆրէմինին թէքլիֆաթը վա-գրասը հագիգաթէն պունլարտան իպարէթ իսէ, խազինէյէ պուն-տան խայրրլը պիր շէյ օլմազ, վէ էլպէթթէ բէք չօգ պէօյիւք մու-հասսէնաթ հասըլ օլապիլիր։

Հասըլ օլապիլէճէք մուհասսէ-նաթտան պիրի եալընըզ եիւզտէ օն իքի ֆայիզէ խազինէյէ նազ-ոէն ադչէ վերիլէճէք օլուպ, տէվլէթի Ալիյէնին ճիտտէն ըսլա-հաթ իճրասը էֆքեարընտա պու-լունտուղունու էվրօբա կէօր-տիւքտէ, էվրօբաճա պիր էմնի-եէթ բէյտա օլուպ, պու էմնի-եէթին էսէրի օլարագ իլերիտէ էհվէն չերայիթ իլէ պէօյիւք պիր իսթիգրազ ադտը տախի միւհէթ-միլ վէ գապիլ օլուր։

Իշպու լայիհանընն գապուլինտէ նէ ճիհէթլէ թերէտտիւտ օլուն-տուղու պիլինմէեօր իսէ տէ, շա-եէտ սուրէթը գաթիեէտէ ըյտտի թարաֆընա կիտիլէճէք օլունուր իսէ, հագիգաթէն մուճիպի թէ-էսսիֆ պիր մատտէ տիր։

* * *

Պու կիւնլիւք Մ. Ֆրէմի լայի-հասընընն միւնտէրիճաթընտան պահս իթթիք. եարընն տախի Մ. Զարիֆինին իսթիգրազլայիհասը-նընն նէտէն իպարէթ օլտուղունու պիլտիրէճէյիզ։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Ա.Ժ.Ռ. Հավ.

Սոֆիա 15 յուլիս

Եունան իքինճի գօմիսէրի Մ. Պը-ռաիլա պու կիւն Տէրսաատէթէ միւ-թէվէճճիհէն ապիմէթ իսթյոր։ Ռու-մուրը հարսլիյէ նազարը նիշան թա-լիմինատ պուլունմագ իւզրէ Լէրէնօս օրտու մէրքէզինէ ապիմէթ իմտի։ Մէճլիսի մէպուսանա ճէլմ օլունմա-սը լազմ կէլիր իսէ, Ամինաեա ավ-տէթի իտէճէք տիր։

Լօնտրա 15 յուլիս

Տէյլի Թէլէկրաֆ դազէթասընընն դա-վինճէ Եանեանընն թէրքի խուսուսու-նա Պապը Ալինին վերտիյի ճէվապը ըլտտի, Ինկիլթէրրա իսթիդամ իթ-մէքտէ օլուպ, Ֆրանսա տախի Եան-եայա պէտէլ արապիի քէտֆիյէ թէրք օլունմասընը դապուլ իտէճէք իմիշ։ Մէգքիւր կազէթա, տէվլէթ-լէրին Ֆրանսա էֆքեարընա միւթա-պաաթ իյլէտիքլէրի, վէ Եունան հու-կումէտինա պիր կէօնէ հարէքէտ-թը ասքէրիյէ վուգու պուլմասը զմնընտա, Ինկիլթէրրա իլէ Ֆրան-սանընն միւթթէֆիգ պուլունտուգ-լարը զանընընտա տըր։

(Պո-ասդոն Կէնէ Ռիբէյրոֆլը)

Բարիզ 15 յուլիս

Մ. Ֆէրինին գանուն լայիհասընը թէտգիգ իթմէք իւզրէ մէճլիսի Ա.յան-ատ թէէքիլ օլունան գօմիսիօն՝ լայի-հաի մէպքիւրէյէ մուխալիֆ պէշ ադա իլէ, միւսաիտ տէօրթ ադատան ի-պարէթ տիր։

Ա.Ժ.Ռ. Ռի-Ռէ

Լօնտրա, 15 յուլիս,

Եալընըզ Եունեա չէհրի Թիւրքիյա գալարագ, Պերլին գօնկրէսինին թային իյլէտիկի վէճհէ, անճագ արապիսինին պէօյիւտիւմէսինէ Եունանիսթանը բաղի իթմէք իչիւն տէվլէթը միւշ-ուրիէ յհա իւզրինէ միւթթահրտէն թազեիգ գուլլանմագ իւզրէ, տիկէր տէվլէթլէր իլէ իճրաի միւզաքէրաթ իթմէսինի Ինկիլթէրրա տէվլէթի հիւ-քիւմէթը Օսմանիյէ թէքլիֆ իթ-միշ տիր։

Ֆրանսա վէ Ինկիլթէրրա գապի-նէթօլարը, Պապը Ալինին չիմտիյէ գա-տար միւտաֆիա իթտիկի, Գահիրէ-յէ պիր գօմիսիօն կէօնտէրմէք ֆիք-րինէ մուխալէֆէթ խոյօրլար։ Մէգ-քիւր գապինէթօլար, Խրտիվին էճնէ-պի հիւքիւմէթլէրիլէ ահանամէլէր ադտինէ օլան հուգուգու իւզէրինէ իսրար խոյօրլար։

Ինկիլթէրրա խարիճիյէ նէզարէթի Շարգի Ռումէլիին էվրօբա գոմիսիօ-նունտա պուլունան Ինկիլիզ միւրախ-խասընընան պիր բաբօրթօ արմը օ-լուպ, պու բաբօրթօ մուճիպինէ է-յալէթը մէզքուրի իտարէսինտէ գա-բըշգլըգ մէվճուտ ադը։ Միւսիրան-տէն Քէչիդօքն էմրը թայինի հէր նէ գատտար Պապը Ալի թարաֆընան թատտիգ օլունմամըշ իսէ տէ, Ալեգո բաչա միւմարիէյի հէնուզ մազամը մէմուրիյէթինտէ թութույոր, վէ տի-կէր թարաֆտան տախի՝ սայիր միւ-սիրանըն մէմուրիյէթինի թատտիգ ի-տէն ֆէրմանը Շիւմայունարը իլան իթմէ յոր։ Քէզալիք մէզքուր բաբօր-թօնընն պէ յանընա կէօրէ, մէճլիսի ումումի ինթիխապաթը՝ պու այրն նիհայէթինտէ վազը օլաճագ իսէ տէ, չայէտ գարըշգլըգլար զուհուր իտէր տէ յու., ժանտարմա թէնսիպաթը քէ-մալը կէրմի իլէ իլերիյէ կէօթիւրիւ-մէքտէ տիր։

Լօնտրա 15 յուլիս

Պապը Ալի՝ Ինկիլթէրրա թարա-ֆընտան Եունան մէսէլէսի իչիւն թէ-վսիսաթ իթմէք, վէ տէվլէթլէրին մուվաֆֆագիյէթլէրինի խաթիհաղ թէչէպպիսսաթ պուլունմագ իչիւն վուգու պուլան թէքլիֆի ըլտտ իթ-միշ տիր։

(Լէվանթ Հերալտ Խախաս Ռեյթր-ֆ)

Տիարպէքիր 14 յուլիս

Գօմիսէր Ասպէտին պէյնն էմրի ի-լէ, էլան իսթիղլաճը վէ թէէսսիրի Գիւրա սէրիէրտէլէրի հապս օլունու-յօրլար։ Կէշլին ճումատա իրթէսի կիւ-նիւ զապթիյէ վէ ժանտարմայա խը-ըիսթիյանլար գայտ օլունմայա պաշ-լամըշ տըր։ Էհալի ումումին իչէրին քէպպ իթմէքտէ օլտուղու իչպու սու-ըէթտէն իսրարը մէմնունիյէթ իթ-մէքտէ տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տիւնքի կիւն սատրազամ հաղ-ըէթլէրի մապէյնէ ապիմէթ իմ-միշ օլուուգլարընտան, Պապը Ալի-յէ կէլէմէմիշլէր տիր։ Պու կիւն Պապը Ալիտէ ֆէվգէլ ատէ պիր մէճլիսի վի.քէլա ադա օլունա-ճագ տըր։

— Ճէղայիրի Պահրը Սէֆիա վի-լայէթի ատլիյէ մը.ֆէթթիշի կոս-տանտ բաշա, մէրքէզը վիլայէթ օլան Սագըզա միւթէվէճճիհէն եարընն Տէրսաատէթտէն հարէ-քէթ իտէճէք տիր։

—Բէթերսպուրկ սէֆիրի Շա-քիր բաշա հաղրէթլէրինին Տէր-սաատէթէ կէլէճէնի, վէ պիր տա-հա ավտէթ իթմէյիպ պուրաճա պիր մէմուրիյէթէ թային օլունա-ճաղը բիվայէթ օլունույոր։

—Բրէնս Պաթէնպերկին ֆէր-մանընն պիր իքի կիւնէ գա-տար իրսալ օլունաճաղը, վէ ֆէր-մանը մէզքուրու Մաթպուաթ միւսիրի Բէրլթէվ էֆէնտի հաղ-ըէթլէրինին կէօթիւրէճէնի մէր-վի տիր։

—Մահմուտ Նէտիմ բաշա հաղ-ըէթլէրինին էմնայը ավտէթլէրին-տէ Միտիլլի ատասընտա զալմը-օլան հարէմլէրի պու տէֆա Տէր-սաատէթէ ավտէթ իթմիշ տիր։

— Մաճարը Ժէնէրալ Գլանրգնա, Անատօլու տէմիր եօլլարը իչիւն կէթիրմիշ օլտու զու լայէհա գա-պուլ օլունմասընը իչիւն, անդա-ըիպ կիտէճէքմիշ։

— Բուսլար Շարգի Ռումէլին-տէն չէքիլմիքլէրի իչիւն, օրայա կիտէն մէհճաճիրինէ եօլ թէզգէ-ըէսի վերմէք իւզրէ թէչքիլ օլու-նան Ռուս վէ Օսմանը միւխթէ-լիթ գօմիսիօնը ատաղըմշվէ պուն-տան պէօյլէ պու թէզգէրէրէր զապթիյէ նէզարէթի թարաֆընա-տան վերիլէճէքմիշ։

— Ա.Ճարա տակերի գօմանտանը պին պաշը Ստեֆանօվ, Ա.Ճարա-լըարը Թիւրքիյա հիճրէթի հաղ-գընտա մալիւմաթ ատիէյի Գավկաս Նամ կաղէթայա թէպլիղ իթմիշ տիր։

«Յանճաղը՝ աշագքի վէ եօ-գարքի Ա.Ճարա վէ Մաշախէլի նամ իւչ գրթասընտա տա անճագ-ալթը պին խանէ պուլունուպ, պունլարտան եօգարքի Ա.Ճարանընն հիշ պիր խանէսի հիճրէթ իթմէ-միշ, վէ եալընըզ իքի ֆամիլեա հիճրէթ իչիւն ռուսատ իսթէմիշ տիր։ Աշագքի Ա.Ճարա իլէ Մաշա-խէլինէն 800 խանէ հիճրէթ իչիւն ռուսատ ադմը տըր։ Հալ պու-քի պունլարտան պագընը թէքրար Ռուսիյա ավտէթ իթմիշ տիր։»

— Ինկիլթէրրանընն պէշ զըրհը վէ պիր գարաղոլ սէֆինէսինտէն իպարէթ օլան Պահրը Սէֆիտ տօ-նանմասը, Բատօստան Իսմիրին Ուրլա լիմանընա կէլէրէք, օն պէշ կիւն դատտար օրատա լենկէրէն-տաղ օլաճագ մը։

—Տիւնքի կիւն Պէօյիւքտէրէ-տէ միւթէպէրանէն Իլիա Հավա-լարըն եալընըրընա սարիգլէր կիրէ-ըէք, տուիրա թագդիմ իլէ սայիր պագը գիգըյմէթ եշեայը սըր-գաթլէ ֆիրար իյլէմիշլէր տիր։

—Լէյտ գումանիասընընն Մա-նամ բօսթա վաբօրը բաղար իր-թէսի կիւնիւ Վարնատան Տէր-սաատէթէ կէլիպ շամանտրըա-եա բասլթ իտիլմէք իւզրէ ի-քէն, իսլամէն իքի սանտալը եօլճու ամմագ իւզրէ վաբօրա եագլաշմը, վէ օ պրատտա վաբօ-ըրն մաքինասը իչլէթիրիլմէսին-էն, բէրվանէ սանտալա չարբմա-սըյա սանտալ տէվրիլիպ, սան-տալճըլարտան պիրիսի զարդ վէ նապէտտա օլմուշ տուր։

ԻԳԱՄԷԻ ՏԱՓԱ ՎԷ ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ ՃԻՎԱՆ ԷՖ.

Եէրիմիզ միւսաատ իթմէք-յինատէն տիւնքի մուհաքէմէմիզին սուրէթը ճերէեանը եարընքի Նիւսիսէմիզտէ տերճ օլունաճագ-տըր։

ԽԻԼԱՍԱՑԸ

ԱՀՎԱԼԸ ՓՈԼԻԹԻԳԻՅԷ

Էրզրում տեվզէթէրինին ճիւմլէսինի՝ մէշղուլ իտէճէք պէօյիւք մէսէլէլէր աղալարդճա, պու տեվզէթէրտէն հէր պիրինին պիր թաղըմ մէսայիլի տախիկիյ վէ մոհասուսէսի զուհուր իթմէքտէ տիր։

Ինկիլթերրա տեվզէթի պիր իքի սէնէտէն պէրու հէր տեվզէթտէն զիյատէ մէշղուլ պուլունմադճա տը։ Տեվզէթը Օսմանիյէ իլէ Ռուսիա մուհարէպէսի տեվամ իթտիքճէ, Ինկիլթերրա իսլիմ իւզրէ սուրան պիր կէմի հալինտէ իտի։ Այիսթէֆանօս մուահէտէսինտէն՝ սոնրա, Ինկիլթերրա եաբ եալնըզ շըմալ տեվզէթլէրինին արզուսունա գարշը տուրուպ պիր չօգ վագըթ պիր գօնֆէրանս վէ եա գօնկրէ ադա օլունմամասը իլէ օղրաշտրադան սօղրա, Նիհայէթ Պէրլին գօնկրէսի ադա օլունմադճա, Ինկիլթերրա Պէրլին մուահէտէսիյէ Շարգտա քէնտի մէնֆիիին թէէմին իթմիշ ատտ իթմէք իսթէտի։

Անճագ Ինկիլթերրանին ասըլ էմնիյէթի Պէրլին մուահէտէսինէ օլմայըպ, Պապը Ալի իլէ ադտ իթմիշ օլտուղու տիկէր պիր մուահէտէէ մէպնի իտի։ Ֆագաթ հէյհա՜թ, նէ Պէրլին մուահէտէսի Ինկիլթերրանին միւտատ իթտիյի ճիհէթի մուհաֆազա իտէպիլէճէք սուրէթտէ իճրա օլունապիլտի, նէ տէ Անատօլու հագգընտաքի մուահէտէսինին իճրասը միւմքին օլապիլտի։

Շարգ մէսէլէսինտէ Ինկիլթերրանին պիր ատէմը մուվաֆֆագիյէթի, վէ տահա տօղրուսու պու թէտպիրսիզլիյի, Պիգընֆիլտ վէ Սալիզպըրի գապինէթօսունուն բաքիպլէրի պուլունան Ինկիլիզ տիբլոմաթլարընին իթիրազաթընը վէ լորտլարա ավամ գամարալարընին պու պապտէ ուղուն ուղատբա սիւալլէր իյրատընը իճապ իթմիշ իտի։ Գապինէթօ իսէ, պիր թարաֆտան գամարալարտա օլուն սիւալլէրէ էսկի քահինլէրին լիսանընա պէնզէր պիր լիսան իլէ ճէվապ վէրմէքտէ, վէ պիր թարաֆտան տախի իթտիյի խաթալարընը թամիրի իչին պիր չարէ արամագտա իտի։

Իշթէ Ինկիլթերրա գապինէթօսունուն ասըլ կիզլի բօլիթիգասը պու թամիրաթտան իպարէթ տիր։ Հագիդաթէն Լօնտրա գապինէթօսու պիր սէտտը մէթին ատտ իթտիյի Պալգանլարընը, Պէրլին մուահէտէսինէ թէվֆիգէն իշղալը միւմքին օլամայաճաղընը ան. լայարագ, թա օ վագըթտան պունա պիր չարէ պուլապիլմէք իչին, Ռուսիա իլէ պաղը միւնասէպաթը խաֆիյէյէ կիրիշմիշ իտի։

Անատօլու հագգընտաքի մուահէտէնին սուրէթը իճրասը տախի Ռայը վագըթ Պապը Ալի իլէ Ինկիլթերրա սեֆարէթի պէյնինտէ մուխապէրաթը զահիրէ վէ խաֆիյէ իճրասընը մուճիպ օլմուշ իտի։ Էլ հասըլ պու իքի մէսէլէ պիր չօգ վագըթ Ինկիլթերրանին հիւքիւմէթ Ալէ ահալիսինի մէշղուլ իթտիքտէն սոնրա, Ինկիլթերրա պունլարընը հիչ պիրինտէ մուվաֆֆագ օլմայըպ, պու իքի մէսէլէ երուզ իսթիւնէ գալմըշ տը։

Լաքին Ինկիլթերրա պու արաւզգ եալընըզ պու իքի մէսէլէ իլէ իշթիղալ իթմէյիպ, Ասիայը վասթիտէ տախի պիր պէօյիւք մէսէլէ աչըմըշ իտի։ Անֆղանիսթան կիպի Ասիանին վասթի վէ մերքէզի մագամընտա օլան վասիպիր միւլքին Ինկիլթերրայա վէ եախօտ Ռուսիայա մէյլ իթմէսի իգթիզա իտէյօր իտի։ Պու մէմլէքէթ քիմ գազանը իսէ, Ասիայը վասթիտէ օնուն բօլիթիգասը վէ նուֆուզու իլերի կէչէճէք իտի։ Ինկիլթերրա էյիլէք իլէ Ամֆղանիսթան խանընը գանտըրամայաճաղընը կէօրէրէք, վէ Ռուսիանին օրատա զաթէն քէսպը նուֆուզ իթմիշ օլտուղունու անլայարագ, հարպ իլէ մուվաֆֆագ օլմագ թարիգինի թուստու։ Մուհարէպէ բէք մուխթասարալը իտի, Ինկիլթերրանին եա քէսպը նուֆուզ իթմէսի, վէ եախօտ պիւսպիթիւն մահվ օլմասընը մուճիպ օլապիլիր իտի։ Լաքին Ռուսիանին զայֆլի տախիլիյէ իլէ մէշղուլ պուլունմասը, Ինկիլթերրանին մուվաֆֆագիյէթինի մուճիպ օլմաղա, Ինկիլիզլեր Ամֆղանիսթան խանը իլէ քէնտիլերինէ բէք նաֆի օլաճագ սուրէթտէ պիր մուահէտէ ադտընա մուվաֆֆագ օլտուլար։

Իշթէ Ինկիլթերրանին պու սէնէ պու մուվաֆֆագիյէթի օլտուղու իսէ, օ տա եալընըզ պու Ամֆղանիսթան մուհարէպէսինտէ՞ զալիպկիյէթի իլէ ադտ իթտիյի միւսալէհանամէսի տիր։

Ամֆրիդանին ճէնուպտունտա աշտըղը մուհարէպէ իսէ, պու զատար մուվաֆֆագիյէթ իլէ խիթամ պուլամասը։ Զաթէն Զուլուլար մէմլէքէթինի պիւսպիթիւն զապթ իթսէ իտի պիլէ, Ինկիլթերրա բէք պէօյիւք պիր շէյ գազանամաեաճագ իտի։ Հալ պու՝ քի իշ էօյլէ տէ օլմայը, Ինկիլիզլեր վահշի Զուլուլար իլէ իթտիքլերի մուհարէպէլերտէ բէք չօգ թէլէֆաթ վէրտիլեր։ Շիմտի Զուլուլար իլէ տէ միւսալէհա մուգարրեր իսէ տէ, պու միւսալէհա Ամֆղանիսթան միւսալէհասընա պէնզէմէէճէք, վէ Ինկիլթերրայա բէք պահալը տիւշմիշ օլաճագ տը։

Ինկիլթերրանին մուվաֆֆագ օլուպ օլամատըղընը պիլէմէտիյիմիզ պիր մէսէլէ վար իսէ, օ տա Մըսըր մէսէլէսի տիր։ Պու մէսէլէտէ էն զիյատէ զիմէտխալ պուլունան Ինկիլթերրա օլտուղունտա շիւսկէ եօղ տուր. անճագ մէսէլէ, Ինկիլթերրանին խաթէտիյի եօլտա՞մը հալլ օլունտու, իշթէ պուրասը ճայի միւթալէա տը։ Ինկիլիզ զաղէթալարընին պիր թագըմը պու մէսէլէնին սուրէթը հալլինտէն տախի չիքնայէթ խաբէք, մէսէլէնին Էրզրում մէնֆիիի նազարը իլէ հալլ օլունուպ, Ինկիլիզ մէնֆիիի նազարը իլէ հալլ օլունմասընը պէյան խոյօրլար։

Մալիմ տիւր քի, սայիր Էրզրում տեվզէթլէրինին Մըսըրճա մագսէտլէրի եալընըզ մաթլուպլարընը թէէմին, վէ թէպալարընին հուգուգունու մուհաֆաղա իթմէքտէն իպարէթ օլտուղու հալտէ, Ինկիլթերրանին պիր մէնֆաաթը մախսուսէսի տախի վար տը քի, օ տա Հինտ թարիգինի թէէմին իթմէք մէնֆաաթը տը։ Իշթէ պու պապտէ Ինկիլթերրա սաղլամ պիր շէյ եաբամատըղընտան, պու մէսէլէյի Ինկիլթերրանին մէնաֆիինէ կէօրէ հալլ օլունմուշ ատտ իթմէեօրլար։

Ֆրանսա տեվզէթի, Մըսըր մէսէլէսինտէ Ինկիլթերրա իլէ պէրապէր չալըշըպ, հալա տա չալըշմագտա իսէ տէ, պու տեվզէթի մէշղուլ իտէն պաշլըճա բօլիթիգա, Եունան մէսէլէսինին իլթիզամը տը։ Հագիդաթէն Մ. Վատինկթօն պու մէսէլէյի պիթիրէմէեօր իսէ տէ, թութամաեօր տա տէնիլէմէղ։

Սէնաթօ իլէ մէճլիսի մէպուսանընն վէրասյլտան Բարիսէ նագլինտէն վէ Մ. Բօլ տը Գասանեագընն վէլվէլէսինտէն սոնրա, բրէնս Լուի Նաբօլէօնուն վէֆաթը տաբի Պոնօբարթիսթէր արասընտա պէօյիւք պիր թէէսիրի մուճիպ օլուպ, Ֆրանսաճա պիր մէսէլէ հիւքմիւնէ կէչմիշ տիր։ Անճագ Լուի Նաբօլէօնուն վարիս պըրագտըղը բրէնս ժէրմանն իմբէրաթօրլուղա գանունէն հագգ վէ սէլահիյէթի օլամայաճաղը կիպի, քէնտիսիտէ ճիւմհուրիյէթ թարաֆտարընընտան օլուպ, հիւքիւմէթը հազրէթլէրինին ալէյհինտէ հիչ պիր իտտաատա պուլունմայաճաղընա տայիր թէէմինաթը գավիյէ վէրմիշ տիր։ Պու տէֆա բրէնս Նաբօլէօնուն ճէնաղէ ալայընա կիթտիյի հալտէ, վէ քէնտիսինէ իմբէրաթօրիչա էօժէնիյէ տախի կիտիպ, պիր վիզիթա վէրմէսի թէքլիֆ օլունտուղու հալտէ, պու թէքլիֆի գապուլ իթմէմէսի տախի Պոնօբարթիսթէրին բէյսի օլմագ իսթէմէտիյինէ պիր տէլիլ տիր։

Ալէմանեատա ումումի իշղալ իտէն բօլիթիգա, հէյէթը վիւքէլատէն իչ քիշինին բրէնս Պիզմարգ թարաֆընտան աղլ օլունմասը մատտէսի տիր։ Մալիմ տիր քի, բրէնս Պիզմարգ հէր վագըթ պիր թարաֆը մաղլուպ իթմէք իչիւն տիկէր պիր թարաֆը էլէ ալմայա ալըշմըշ օլտուղունտան, Ալէմանեատա քէնտիսինտէն քիմսէ յի խօշնուտ պրրագմամըշ տը։ Իշթէ պու իւչ վիւքէլանընն ազլատէ պէօյլէ՞ պիր սէպէպէ մէպնի օլտուղունտան, խայլը դէյլ ուդալը մուճիպ օլմագտա տը։

Սատովա վէ Սէտան մուհարէպէլէրինէն պէրու հէր քէսբրէնս Պիզմարգըն բօլիթիգասընա հայրան գալմագտա իսէ տէ, զալիպա պու մուվաֆֆագիյէթ տահա չօգ վագըթ սիւրմէյիպ, տախիլի պիր գարըշըրգըզ, վէ եախօտ Ալէմանիա հիւքիւմէթլէրինին իմբէրաթօրլուգտան այրըլմասը իլէ խիթամ պուլամագ տը։

Աւսթրիա, իշմահը աչըլըպ չօգ եէյէն վէ սոնրա հազմ իտէմէէն պիր խասթայա ատօնմիւշ տիւր։ Պոսնա իլէ Հէրսէյի ալըրգտան սոնրա տախիլի խօշնուտսուզլուգլարա զալէպէ իտէմէեօր, վէ պու ուղուրտա իթտիյի մէսարիֆին ադրըլըգը այթընտա պուլունույօր։ Եէնի բաղար, Պոսնա վէ Հէրսէէ նէսպէթէն հիչ պիր շէյ տիմէք օլտուղու, վէ պունուն իչիւն Պապը Ալի իլէ տախի մուգավէմէ իթմիշ օլտուղու հալտէ, պու սանճաղը իշղալ իթմէէ ճէսարէթ իտէմէեօր։

Պէօյլէ չօգ եէյիպ հազմ իտէմէէն պիր խասթէնին սայրգլամասը վէ գօրգունճ բույալար կէօրմէսի տախի թապիի օլտուղու կիպի, Աւսթրիա տախի պէօյլէ սայրգլամալարտան վէ գօրգունճ բույալարտան խալի տէյիլ տիր։ Հագիդաթէն շիմտի Աւսթրիատա պիր խէվֆ վէ թէլաշ հասըլ օլուպ, Իթալիանընն՝ Ռուսիանընն թէշվիգի իլէ Աւսթրիայա մուհարէպէ աչաճաղը գօրգուսունտա պուլունույօրլար։

Իթալիատա Տէրբէթիս գապինէթօսու բէք էյի պիր բօլիթիգա թութմուշ իտի իսէ տէ, Մ. Գայրօլինին թէշքիլ իթտիյի եէնի գապինէթօսունուն նէ մէղլէք՝ վէ թարիգ թութաճաղը հէնուզ մալիւմ օլմատըղընտան, պու պապտէ շիմտիլիք պիր շէյ տէեէ մէյիզ։

Ռուսիա պիր թարաֆտան Նիհիլիսթլէր իլէ վէ կիւնտէն կիւնէ մէմնուն օլմամայա պաշլայան պաղը թէպաասընընն թէրպիյէսի իլէ մէշղուլ օլմագտա, պիր թարաֆտան տախի Ինկիլթերրանընն Ամֆղանիսթան զալիպիյէթի իլէ, Ասիայը վասթիտէ դաղանտըղը նուֆուզա գարշը պիր մուվազէնէ քէսպ իթմէք իչիւն թիւրքմէնլերին իւզէրինէ երիւիւմէքտէ տիր։

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

Ալթիտէքի մէքթուպ Տիգրանեան Հրաշագործ Մկրտիչ եպիսկոպոս թարաֆընտան տէրճի իլթիմասըյլա մաթպաամըզա իրսալ օլունմուշ օլմաղա, պիթարաֆլըզըմըզա բիայէթէն գապուլ վէ նէշր իթմիշիզ տիր։

Անցեալ թերթերուդ մէջ մեր վերայօք Ակնայ վանից զգեստի մի համար յօդուած մը տեսանք, եւ այսօր ալ Մոէ թերթին մէջ. ուստի ստիպուեցայ միանգամայն տալ պատասխանը։

Ա.—Արքայական Պատրիարքը տէրութեան դէմ ապստամբ իմացուցած ըլլալք Տիգրանակերտի կուսակալին եւ Ամիկայ անէրելի զրպարտութիւն մ'է, կլլուի մեզ համար, որ չեմ ընդունիր երբէք. վասն զի այժմեայ սրբազան Պատրիարքի առ տէրութիւնն ունեցած հաւատարիմ ծառայութեանցն համար ազգք վկայելէն ի զատ նորա ստացած արքունի պատուանշանները եւս կ'վկայեն։ Ուրեմն ատ սուտ եւ անհիմն զրպարտութիւն մ'է։

Մնաց որ 1874 ապրիլ 9 կ. Պոլիս տպեալ տետրակի մի 73 երեսին մէջ, առ տէրութիւն ապստամբութեան նշոյլը. եւայլն. ուրիշ եպիսկոպոսի վրայ կը հաստատեն 30 ստորագրութեամբ վկայեն, եւ ոչ թէ այժմեայ սրբազան Պատրիարքին։

Բ.—«Սիմոնականութեամբ անարժան ձեռնադրութիւնք, եւայլն կըսէ, տ ալ տեսակ մի զրպարտութիւն է, որ կը վայելցուցնեն եպիսկոպոսայ. իսկ մեր ձեռնադրածները առաջնորդաց եւ տեղապահից, եւ վանահարց խնդրագիր վկայանօքն է. եւ ոչ թէ սիմոնականութեամբ։ Գալով տգիտութեան վրայօք ատոց քննութիւն ալ պէտք է ի Պոլսոյ սկսելով վիճակ առ վիճակ ձեռնադրեալները քննելով մինչեւ հասնինք ի Մուշ մեր ձեռնադրեալներն եւ յայնժամ անարժան ապէտները յայտնի պիտի ըլլան ուրանք ըլլալնին։

Գ.—Ակնայ վանից մէկ ձեռք զգեստ հետս բերած կըլլամ եղեր կըսէ։

Որ ատ ալ թշնամական կիրք մի յագեցնելու զրպարտութիւն մ'է. վասն զի Ակնայ բոլոր վանից եկեղեցւոյ գոյքերը 2 մասը Ակնայ մէջ, եւ 1 մասը Լիճք գիւղին մէջ պահուիլը ամէն մարդ գիտէ. իսկ Ս. Աստուածածնի վերափոխման տօնին 1 ձեռք հասարակ պատարագի ըղգեստ վանքը բերուելով, որ նոյն միջոցին նոր վերակացու մի Լիճքէն եկաւ վանքն, որն էր սէմերճի Մարկոսն, որ 13 տարի շարունակ նոյն գիւղին մէջ բողոքականութիւն քարոզած էր, եւ արդ որպէս թէ զղջալով եւ վանից վերակացութիւնը մեծապատիւ Պետրոս աղայի ձեռքով իւր վերան առնելով եկաւ վանքը եւ սկսաւ վերակացութիւն ընել. մենք նոյն օրէն Լիճք գիւղը երթալով, 15 օր հոն մնալով եւ անկից Բինկան գիւղը եւ 15 օր ալ հոն տեղ մնալով եւ ապա ի Սեբաստիա գալով (թէեւ Ակնեցւոց եւ վանայոն խորհրդոյ հրաւէր գիր գալով վերադառնալ ընդունիլ զպաշտօն վանահայրութեան իսկ մեք չընդունելով մնացինք ի Սեբաստիա) եւ ապա 4 ամիս անցնելէն եաքը գրով մի իմացուցին մեզ յիշեալ զգեստի կորուստը, ուստի վերակացու Մարկոսին քով մնալը գրով յայտնեցինք բոլոր վիճակայնոց. ուստի խնդիրը վերջացաւ այդ մասին։ Գանք որ մեր ոկար թշնամիները զմեզ ապառնալու նպատակաւ, ինչ որ լսեն, իսկոյն եթէ բարի, զայն ի չարն փոխարկելով, եթէ և չար, զայն եւս չարագոյն ատիճանի մէջ դնելով հրատարակելու կ'ճգնին։ Ահա յորոց մինն է, մեր սիրելի Սրուանձտեան արժանապատիւ Գարեգին վարդապետը, որ իւր պատկերը փոյլչեալ տետրակի 46 երեսին մէջ իբրև չարիք կ'փայլի և զայն....— տակաւին չ'մաքրելով, այժմ եւեր մեր վրայ տեսակ մի զրպարտութիւն գրելու եղբայր Թորոսին մէջ. և գըրէր։ Եւ Մոէ յօդուածն ալ գանի արժանահաւատ գրիչ անուանելով վկայութիւն անտի առնելով, զբրպարտութիւնը մեր վրայ հաստատել կը փութայ։ Տէր տեսցէ և այց արասցէ, եթէ մենք յանարժանս խոնարհիմք և բանամբ յիշեալ տետրակի թերթերը և մի առ մի հրատարակելու ըլլամք, ոչ թէ միայն Հայոց ազգը, այլ և օտար ազգեր և մինչեւ անգամ Հրէայք, յիշեալ մեր սիրելի Գարեգին վարդապետը չի պիտի ընդունին ոչ ի վարդապետութեան և ոչ ի մարդկութեան. ուստի առ այժմ կ'լռենք և կ'սպասենք կատարածին։

Մնաց որ մինչեւ ցայսօր մեր վերայօք չատ զրպարտութիւններ գըրեցին և հրատարակեցին և ոչ մէկին կարեւորութիւն տուի, վասն զի ժողովուրդը աւելի գիտէ կ'պատուէ քան թէ կ'պարսաւէ, բացի քանի մը թշնամիներէն. որոց Աստուած բարի տայ։ Քանի հազար անգամ Յիսուսին ըսուի դէ գոյ ի քեզ, և ընդ մեզաւորս ուտէ, և այլն. զի այդուպարսաւարանութեամբ Յիսուս ոչ դիւահիր և ոչ ալ մեղաւոր կ'ըլլայ. Յիսուսը դարձեալ Յիսուս է։ Բայց ոչ դեռ ըսած կ'ըլլայ, որչափ կըրնաս զրպարտէ, և զրպարտեալը որչափ մաքրուի դարձեալ նշմար մի մնան կ'մնայ։ Ուստի մեր թշնամիքն ալ այդ ճամբան բռնած են և դարձեալ կ'ըսենք. Աստուած իրենց բարի տայ։ Զի չենք նեղենար, չատ լաւ սորուած ենք նախատանաց, վասն զի Յիսուսի մարգարէութիւնը պիտի կատարուի, թէ «մատնեսջիք յեղբարց և ազգականաց և ի բարեկամաց ձերոց» և այլն։ Մեք կղերքս ի մարդկանէ զփառս ոչ խնդրեմք, նա մանաւանդ ի գալ իշխանին աշխարհի առմեզ ի խուզարկելն հարկ է ինչ որ գտանել ի մեզ և այլն։

Յետ այսորիկ ինչ կուզեն թող գըրեն մեր վրայ, մեք պատասխան չունինք տալու երբէք։ ապրը ունի դատարան և ժողովք թող հոն բոզքեն եթէ... և այլն։

Մուրեշ Եպիսկոպոս Տէրոնեան

1879 յուլիս 2.

Իւսկիւտար Պաղլար պաշը

Իզմիտէն ալթիտէքի մէքթուպար թարաֆըմըզա իրսալ օլունմուշ տը։

Միւէլլիֆ.

Պիր գաչ կիւն էվվէլ պէյան իթտիյիմ վէճհէլ, իշթէ սանճաղըմըզտա իճրա օլունան մէզալիմ վէ թաատտիյաթ հագգընտա եաղըլմըշ էրմէնի իւլ իպարէ պիր մէքթուպը մէլֆուֆէն թարաֆընընզա իրսալ իտիյօրում։

Էկէր միւնասիպ կէօրիւլիւր իսէ, կազէթաի միւթէպէրինինզնտէ տէրճ իթմէյէ թէնէզզիւլ պուլյուրընը։

Կալիպա Զէրքէսլէր Փ. Առաջնորդն՝ Պապը Ալիյէ միւրաճաաթ

իսուպ, Իզմիտ սանճաղընտա սաքին պիլ ճիւմլէ էհալինին միսթէսիսաթընը խաքիրայի վէքեալէթբէնահիյէ արշ իթտիսի իշիւն, ալէյհինտէ հիրատէթ իթմիշլեր տիր։ Պինաէն ալէյհ՝ մէրկուզմ Զէրքէսլեր, փ. Առաջնորդըն Աբսլան պէկ գարիյէսինտէ օլտուղունու խապէր ալարագ, միւշարէլեյհին գարիյէի մէգքիւրէսէն հարէքէթ իթտիսի զէման գաթլ իթմէք, վէ եախսա միւնասիպ պիր ֆըրսաթ պուլտուգտա քէօյէ կիրիպ սուի մագսէտէրինի օրատա իճրա էյլէմէք իշիւն, քէօյիւն էթրաֆընտա սատմար սօլաշարըմագտա պուլունույօրլար։

Աբսլան պէյ միլլէթաշլարըմըզ պու քէյֆիյէթի տույտուգտա, պիր գաշ ճէսուր էրմէնիլէրի ինթիխապ իթմիշ, վէ գարիյէի մէգքիւրէնին մուհաֆազասընը մէրգումանա թէսլիմ իթմիշլեր տիր։

Շէհրիմիզին հէր սընըֆ էհալիսի՝ Զէրքէսլերին պիր կէճէ չէհրի պասըպ իշէրի կիրմէլերինտէն գօրգույօրլար։

Իզմիտ 30 յունիս 1879։

* * *

—

Իշթէ պալատէքի մէքթուպտա պահս օլունան մէքթուպ աթիտէքի տիր։

Խմբագրատան Տէր,

Կարծես հարստահարութիւնը գաւառական Հայոց համար հնարուած բառ մ'է։ Քանի մը տարի յառաջ լրագրաց մէջ միայն կը կարդայինք աւազակութեանց, սպանութեանց, սրբատգծութեանց և ուրիշ ոճրագործութեանց քսմնելի դէպքեր, որք Հայաստանի մէջ Հայոց վրայ ի գործ կը դրուէին յաճախ Քրդաց և մերթ մոլեռանդ Թրքաց ձեռաք։ Յետոյ ասոնց վրայ աւելցան Թուրքիոյ պատուհասն համարուող Զէրքէզք, որք՝ իրը քսան տարի յառաջ՝ ոզոյժ մեր վիճակի մէջ Ռուսիայէն գաղթեցին ի Տաճկաստան։ Կայսերական կառավարութիւնը բազում զոհողութեամբ ամեն կերպ դիւրութիւն ընծայեց նոցա և բնակեցուց զանոնք Հայաստանի մէջ և երկրին այն կողմերն, ուր որ քրիստոնեայք կային։ Երթալով չունչ և զօրութիւն առին սաքա և սկսան տէրութեան խաղաղ և պարկեշտ հպատակաց անդորրութիւնը խռովել, զանոնք կեղեքել, անոնց ինչքը յափշտակել և պատիւն ու կեանքը իրենց կրից ու հաճոյից խաղալիկ ընել։ Եւ հետեւապէս Հայոց վրայ գործուած հարստահարութիւնք ալ առաւելապատկեցան Հայաստանի մէջ և արագապէս տարածեցին երկրիս այն ամեն կողմերն ուր որ Հայք և ուրիշ քրիստոնեայք կը բնակին։ Զէրքէզք շարունակելով իրենց շարագործութիւնները՝ երկրին անհուն ավլտից պատճառ եղան. անպատիժ մնալով քաջալերեցան, և իրենց յափշտակութեանը կարբաստացան, մանաւանդ որ ամեն ուրեակ տուրքէ ազատ էին և են մինչև ցայժմ. ասոնք յոռից ցդլաթ զինեալ են և կը չրջին քաղաքներն ու գիւղերը անարգել և համարձակ։ Մեր այս տեսութիւնն այնչափ ըստոյգ իրողութիւն մ'է, որ Պերլինի վեհաժողովին մէջ Օսմանեան պատուիրակներ խոստովանեցան և Եւրոպական հինգ մեծ տէրութիւնք Պերլինի դաշնագրին 61 յօդուածով Օսմանեան կառավարութեան վրայ հարկ դրին, որպէս զի Հայոց ազատութիւնը պաշտպանէ Քրդաց և Զէրքէզաց դէմ։

Նիկոմիդիոյ գաւառն ալ որ երբեմն Լէֆթէրներու և Մանօլներու աւազակութեանց ասպարէզ եղած էր, անմասն չմնաց այն հարստահարութիւններէն, որք մանաւանդ երկու տարիէ ի վեր կը գործուին Զէրքէզաց կողմանէ։ Բայց՝ ինչպէս յայտնի է, վերջին օրերս յաճախ կրկնուեցան և կը կրկնուին Ատա Բազարի և չրջակայ գիւղերէից, ինչպէս նաեւ Պաղչէճիկի, Տէօնկէլի, Օվաճրգի և Աբսլան պէյի կողմերը։ Զէրքէզք գաւառիս ամեն կողմանն ճանբաները բռնած հարիւրաւոր գիւղերու հետ բնակչաց յարաբերութիւնները կտրած են. դուրս ելնել ուզողները անոնցմէ կը կողոպտուին և կ'սպաննուին, այնպէս որ խեղճ բընակիչները զրեթէ պաչարեալ են։ Նիկոմիդիոյ գաւառին մէջ ամեն կողմ ահ և սարսափ կը սիրէ և աւերարդ է ըսել թէ առևտրական գործերն ալ զրեթէ բոլորովին դադրած են։ Ի Պաս երկրին և ամեն կարգի ժողովրդոց։

Մեր այս ըսածները բաւական են հաստատելու Նիկոմիդիոյ Դեր. Փ. Առաջնորդին միջոցաւ առ Բ. Դուռն և առ Պարիսաբքարանս մատուցուած հանրագրին հետ՝ վերջին օրերս Զէրքէզներու գործած շարագործութեանց 200էն աւելի դէպքերը պարունակող ստուար ցանկը և ուրիշ տեղեկագիրք, որք նոյնպէս հարստահարութեանց, աւազակութեանց և սպանութեանց դէպքեր կը ծանուցանեն։ Ասոնց հրատարակութիւնը շատ երկայն և տպագրելի լինելով հանդերձ՝ ձեռնհաս անձանց և պաշտօնական մարմնոց կը թողունք, եթէ երբէք կրնայ օգտակար համարուիլ։

Մեք ընդհանուր դատապարտ մը տալու համար միայն՝ կրնանք ըսել թէ գրեթէ ամեն օր սպանութեանց, աւազակութեանց դէպքեր կը լսուին, և կը հրատարակենք հետեւեալ բովանդակութիւնը, որ Պաղչէճիկ գիւղին կը վերաբերի միայն։ Երկու տարուոյ միջոցի մէջ յիշեալ գիւղի բընակչաց ձեռքէն 180 հատ ձի գողցուեր, հարիւրէն աւելի անձինք շարաչար դանակոծուեր ու կեղեքուեր և հինգ անձինք ալ սպաննուեր են Զէրքէզներէն։

Տեղիս զրեթէ մէկ ժամ հեռաւորութիւն ունեցող Մահալըճ անուն գիւղի բնակիչներէն մէկը սպաննուած և ուրիշ մը անյայտ եղած է։ Անցեալ չորեքշաբթի լուսնալու գիշերը ժամ 5–6 ին 10–12 Զէրքէզք Օվաճրգ գիւղը մանելով՝ տեղւոյն բնակիչներէն Տէր Յակոբեան Աղասի անուն անձին տունը կերթան և նոյն անձին ու իր ու որդւոյ ձեռքերն ու ոտքերը կապելով՝ կը սպառնան որ ձայն չհանեն ու 25 հոգար դրչ. արժողութեամբ դրամ և ուրիշ բաներ գողնալով կը մեկնին։

Նմանապէս երկու մըսթահիզըզ զօրականք՝ իրենց հայրենիքն երթալու ժամանակ՝ ինչպէս կը հաւատան, ճամբան սպաննուեր են։

Բօսթայի երթեւեկութիւնը ապահովելու համար կառավարութիւնը գրեթէ բոլորովին Զէրքէզներու հրամանատարութեան յանձնած է բօսթան տանելու և բերելու գործը։

Պօլսոյ քաղաքապետական ժողովոյ նախագահը իր քննիչ Ատա Բազար գրկուած է, ուր իւր պաշտօնին ձեռնարկած և քննութիւնն յառաջ տարած լինելով, Բ. Դրան մատուցուած բոլոր չարագործութիւնք՝ այն է սպանութեանց և աւազակութեանց դէպքերն հաստատեր է։ Բայց թէ՝ այս քննութիւնք արդիւնք պտի ունենան թէ ո՛չ. դժուար է այժմն գուշակել. վասն զի ուրիշ անգամներ ալ այսպիսի քննիչներ եկած են թէև, բայց արդիւնք մը տեսնուած չէ։

—Կարծեմ լրագրէ մը առնելով, ծանուցած էիք թէ՝ Նիկոմիդիոյ Թաղ. խորհրդոյ անդամներէն մէկն արհեստանոց մը բանալու ձեռնարկած է։ Այս լուրը ստոյգ չէ։

28 յունիս 1879

Նիկոմիդիա

Իզմիրէն տարբերեալ մէքթուպ տար։

Միւէլլիֆ.

Պէր ճիւղի միւտաէթէն պէյլու զաղէթայի միւթէպերինիզ ապանէ պուլունտուղում հասէպիյլէ, հեր հաֆթա թարաֆընդա վիրուա իսէն գընթալարտան արդ գաթա չատան օրան չէօհրէթլու վէ նադիք գալէմինիկին իշարաթը ալէհիյէլերի վէ միւթալէայի հաղ իգէլերի զընընտա, վաթանընմընդան հուգուգու իսլահիյէսի իլէ, վէ մէմալիքի Օսմանիյէյ լիւզում օլաճագ մէսէլէք հագգընտա հիւսնի իշարիյէլերինիզատն, վէ ինկիլթերրա հիւքիւմէթինին էրմէնիսթան մէմլէքէթլերինին մինել գատամ օլան իսմինի թէպսիլ իլէ քիւրտիսթան մէմլէքէթլերի իսմինէ թահսիլ իթմէլերինատէն տօրայը, իշարաթը ճէրհիյէլերինիզատէն, զաթը մլլէթբերվերլիյինիզ հաեպի իլէ պիլ վէքալէ հագդանկէթ գալէմինին նիսաալերի քիւրրէնէն հեր պիր թարաֆընտա պուլունան միլլաթտաշլարըմըզընդ գուլուգլարընա աքս իթմէքտէ պուլունտուղու էսասը հագգընտա մէմնունկիյէթլերի ունուտուլմատատ տերէճէտէ օլտուղու, թարաֆլարընան պիլ վէքալէ թէշէքքիւրլերինին իպրաղ վէ թէպլիղ լատերիմ։

Սարէֆ։ 8. Ա.էճալան

1879 յունիս 27 իզմիր.

Պիլճիքտէն յունիս 21՝ թարիխի ալարընընդ մէքթուպ տար։

Միւէլլիֆ էֆէնտի,

Թարիխտէն 20 կիւն ագտէմ Տէրէ քէօյէ կիթմէքտէ օլան իբի եօճու, պիրիսի օղ արիյէլի օլուպ Միւսլիման, վէ արիկերի էրմէնի օլարագ եօլտա կիտէր իբէն իւչ Զէրքէզ գարշըլարընա չըգըպ, էլլէրինտէն պարկիրլէրինի ալտըգտան մատտա, Տէրէ դարիյէլի պիչարէյէ ըլվալվէր իլէ վուրուպ ֆիրար իյլէմիշլեր տիր. ֆագաթ պարկիրին պիրիսի եօլտա կիտէմէտիկինտէն, պըրագըպ եալընընդ պիրիսինի ալմըշ կիթմիշլեր տիր։ Պու վուգուտաթ հիւքիւմէթէ խապեր վերիլիպ, տէր ագապ վուրուլան ատէմին քէշֆինէ կիտիրմիշ, վէ քէշֆի իճրա օլունարագ նաչէսի գալտըրըմասընա բուխսաթ վերիլմիշ տիր։ Հայտուտարար զապթիյէլեր թարաֆընան թահարրի օլունմուշ իսէլեր տեհենուղ էլէ կէչիրիլմիշլեր տիր։ Գարիյէի մէգքիւրէ իլէ պուրասընընդ իբի պուչուգ սաաթ պիր մէսաֆէսի օլուպ, պու հալտէ վագաաի մէգքիւրէնին պուրատան պիր սաաթ մէսաֆէ էօթէսէ վուգու պուլտուղու անլաշըլմըշ տըր։

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻՑԻ

Լէվէնտ Հէրլատան «Հուգուգ վէ վէզայիֆ միւսավաթը» իսնվանը յա կէչենտէ պիր ֆրդրա թերճէմէ իթմիշ օլտուղումուզ մալիւմ տիւր։ Տիւնքի Լէվէնտ եինէ պու իսնվան ալթընտա վէ ֆրդրայի մէգքիւրէնին պիր նէթիճէսի մագամընտա պիր պէնտ նէշր իտէրէք, պու պէնտինտէ տախի կէչէն կիւն վիլայաթ ատլիյէ միւֆէթթիշլերի վէ միւտտաիի ումմումիլերիլ սայիրէնին [վ.ա.ֆ.] կէօրիւլէն պիր ուզուն պէյլու թէվճիհաթ բուսուլասընը էլէ ալարագ տէեօր քի, «Պու թէվճիհաթ բուսուլասը կէօզատն կէչիրիլտէտ, աթիսէքի կէօզէ չարբար չէյլեր կէօրիւլմիւշ տիւր։ Եիրմի ատլիյէ միւֆէթթիշինատէն 17սի թիւրք վէ 3իւ էրմէնի տիրլեր։ Պատէհու եիրմի իւչ միւտտաիի ումմումիկելիպ պունլարտան եիրմի իբիսի թիւրք վէ եալընընդ եիրմի իւչիւնճիսի պիր Սուրիալը տըր։ Պունլարտա հիչպիր Բում օմմատը տա Հայանը տիգգաթ տըր։ 120 ըէիս մուտիրինի վէ եախսա միւտտաիի ումմումինին 110ը թիւրք, 2սի Պուլկար, 4ի էրմէնի, 3ի Բում վէ պիրի Սուրիալը պուլունմուշլար տըր։ Իշթէ օ կիւնքի վէֆթէն նէշր իթտիկի 183 էսասլի թէվճիհաթ ճէտվէլի շէյյէ թէվզի օլունապիլիր.

թիւրք	166
էրմէնի	9
Բում	3
Սուրիալը	3
Պուլկար	2
Եէքիւն	183

«Պու բագամլարտա պիր ֆէսահաթ վէ պէլաղէթ վար տըր, վէ թիւֆէնք պիլէ բաթլաթմագսըզըն ֆիրար իթմիշլեր իտի։

Օսմանլըլար՝ Բուսիա օրտուսընը կէօրիւնճէ թաճճիւպ իթտիլեր, զիրա ատի պիր վագրթատա պիլէ՝ մէգքիւր օրտունըն կէչմիշ օլտուղու Պալգանլարըն օ գրթասը կէչիլմէզ ատտ օլունմուշ իտի. հելէ գըշըն օրթասընտա, էօյէ չէտիտ պիր սօուգ վար իբէն վէ եէրլէրտէ քիւլլիյէթի գար պուլունտուղու հալտէ, մէգքիւր Պալգանլարըն թէճավուղ օլունապիլտիկի խաթր ու խայալտան պիլէ կէչէմէզ իտի։ Շաքիր բաշա՝ արգասը չէվրիլմիշ օլտուղունու ֆարգ իտինճէ, տէրագապ թաշ բէսէն պօղազընա թագվիյէթ վերմէք, վէ հիւճում օլունմաղ պիր հալէ գոյմագ իչիւն Պաքէր բաշայը օն թապուրլա սէվգ իթտի։

Սաղ ճիհէթ Բուս գօլունընն կիրիֆթար օլտուղու միւշքիլաթ՝ պէօյիւք գօլուն տիւչար օլտուղու միւշքիլաթտան տահա պիյատէ օլտու, վէ քէնտիսինէ կէօսթէրիլէն եօլուն սօնունա գատար կիտէմէտի։ Պու գօլ վրաչէչտէն չըգըպ, Ումուրկաչ տաղընընն թէբէլերինէ թրմալանճաղ վէ Սօֆիա վատիսինտէ Զէլիավա նամ մէվգի իւզերինէ ինէճէքտի։ Լաքին օ գատար դար եըղընթըլըընա թէսատիֆ իթտի քի՝ ավտէթ իտիւպ պէօյիւք գօլուն թուլթատուղու թարիգատէն կիթմէեէ մէճպուր օլտու։ Դեկտեմբեր 28տէ Զուրիագա վասը օլուպ, 29տա էլէշնիցայա կիրտի. օրատան տա սիւվարի ասկերի Սօֆիա վատիսինտէ՝ մէգքիւր գօլուն էն եվվելքի հէտէֆի օլան Զէլիավայա գատար եիւրիւտի։

Լաքին պու իբի գօլուն չէքտիյի մէշագդաթ տա ժէնէրալ Տանտվիլին չէքտիյի զահմէթ վէ միւշքիլաթ եանընտա պիր չէյ տէյիլ տիր։ Պու ժէնէրալըն գօլու Դեկտեմբեր 25տէ էթրօբօլտան հարէքէթ իտիւպ, օ կիւնիւն ադշամընը՝ բիչտար ասկերի՝ պիր գաշ եիւզ Պուլկարլարըն մուավենէթիլէ, քիւլլիյէթի գարլարըն իչինտէն պիր եօլ աչտը, վէ էթրօբօլ Պալգանընընդ էն եիւքսէք կէչիտինէ վարարագ օրատա կէճէլէտի։ Էրթէսի կիւնիւ պու մահալտէ մէգքիւր գօլուն պէօյիւք գըսմը տէօրթ գրթա թօբլա պէրապէր օրայա կէլտի. պու թօբլար սէօքիւլմիշ վէ գունատարը տա տախի բարչա բարչա այրըլմըշ օլտուղու հալտէ, ասկերլեր վէ Պուլկարլար թարաֆընտան օրայա գատար սիւրիւքէնմիշլեր իտի։

Դեկտեմբեր 27տէ պօղազտան իլերիյէ տօղրու պիր բիյատէ թապուրը իրսալ օլունուպ, պու թապուրըն մուհաֆազասը ալթընտա պիւթիւն կիւն Պուլկարլար գար իլէ թըդանմըշ եօլու աչարլար։ Ագշամըն սաաթ Յինտէ պու իշ խիթամ պուլմուշ վէ եօլ տախի տաղըն ճէնուպի սըրթընա գատար աչըլմըշ իտի։ Պուրայա գատար սիւրիւքէնմիշ իբի թօբ՝ տաղըն թէբէսինտէ թապիյէ օլունարագ՝ Պունօվօ վէ Միրգովջը մուհաֆազա իթմէքտէ օլան Օսմանը խթիհբեամլարը իւզերինէ աթէշ իթմէեէ պաշլատը։

Բուս ասքերի Օսմանլըլարըն սաղ եանընտա կէօրիւնիւնճէ, Շանտօրնիգ գուրպինտէքի օրտուկեահտա պիր հէնէկճանը մուճիպ օլուպ, պօրու սէսլերի իշիտիլտի վէ Օսմանլըլար եըղընընա խթիհբեամլարընա աթըլտըլար։ Պիր աղ սօղրա գարանլըգ պատրընտան, ժէնէրալ Տանտվիլ կիճէտէն իսթիֆատ իտէրէք, ասքերինի տաղըն ճէնուպ թաբաֆտաքի սըրթընա կէչիրտի, գիրա օրատա բիւզկեար վէ սօղուգ չօգ ֆարգլը իտի։ Դեկտեմբեր 28տէ չափագ սէօքէր սէօքմէզ, եինէ եօլ աչմայա պաշլանընընը, չիւնքի կիճէ գար թէբրար եօլու թըզ ամըշ իտիվէ էօյլէտէն իւչ սաաթ սօղրա պու իշ տէ պիթտի։

Օն պիրինճի ալայ, իբի թօբլա պէրապէր, Շանտօրնիք ճիհէթինէ, վէ պիր թապուր տախի, եինէ իբի թօբլա պէրապէր, Միրգովօ ճիհէթինէ եաբընընդ, թօբլար ատթէշ իթմէեէ պաշլատընընդ, վէ Գոթերինօսլավ տրակօնլարը պու թօբլարընն հիմայէսինտէ Միրգովօ իւզերինէ սօղրու եիւրիւթիւլէր։ Պու սըրատա ասքերի Օսմանիյէ էն եաղընն խթիհբեամլարընան թիւֆէնք ատթէշինէ պաշլայընդ, Շանտօրնիքատէն տախի թօբլար կիւրլէմէքտէ իտի։ պու սուրէթէլ մումանիլէյհ ժէնէրալ տիւշմանընն նաղարը տըգգաթընը քէնտի իւզերինէ ճէլպ իթմէեէ մուվաֆֆագ օլտու։

(Տէվամ)

հեր նէ գաւառ ըսլահաթէ մէմուր հէյլեթը վիւքէլաի հազրէնին իլան ու իթիրաֆ իթմէյի գալտէլէրլէ իճրաաթլարը արաշընտա զուհուրա կէլէն թէնագուզ վէ իխթիլաֆատան դիր նէթիճէ չըգարմադ նիյէթինտէ ատյիլ իսէք տէ, պու խուսուս կէրէք տախիտտէ վէ կէրէք խարիճատ թէճճիւպի մուճիպ օլաճաղը կիկի, հեր քէսին պէյլքի իւմիտինի տէ պօշա չըգարաճադ տըր։»

—Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ Մէնէլէք գարիյէսինէ պու քէրրէ պիր թէլէկրաֆ մէրքէզի թէէսիս օլունմուշ տուր։

—Պու կիւնտէն իթիբարէն ֆուրունճու էքմէյին ղրեէսի 3 1/2 վէ սիմիթճի էքմէյինին գրեէսի 3 ղրշ. 10 բարայա սաթըլմասընա շէհր էմանէթինճէ գարար վէրիլմիշ տիր։

—Օտէսատա շիմտիյէ գատար էմնալի կէօրիւլմէմիշ բատատէ պուղտայ թէրքիւմ իթմիշ պուլունտուղու, վէ թաշրատան հիչ պիր թալիպ ղուհուր իթմէմէքտէ օլտուղու Մէսէլէ դ'Օրէս ղաղէթասընտա մուհարրիր տիր։

—Իզմիրին Էֆէսէնէ կաղէթասընտա օգունտուղունա կէօրէ, Այտընն սանճաղընտա ցէվէլի քէոյ նամ մահալտէ քիւլլիյէթլի հայտուա զուհուր իթմիշ օլտուղունտան, կէչէն հաֆթա օր թարաֆա պիր գէոլ զաղթիյէ սէվգ օլունմուշ տուր։ Մէկզիւր սանճաղընն տիկէր պաղը մահալլէրինտէ տէ թէէմինի ասայիշ իչին զապթիյէլեր հաղրրանմադտա տըր։

—Աֆոն Ռէ-Ռէ թէլէկրաֆ դումբանէասընն ցէրտատէթ վէքիլի Մ. Էնկլանտէր, ղաղէթարա աթիտէքի իլանը իրսալ իթմիշ տիր։

«Թաշլըճա միւֆթիսինին Սէլանիկտէ միւվասէլէթինի, չէհրը մէզքիւր Ավսթրիա-Մաճառիսթան գօնսօլօսը՝ Ավսթրիա հիւքիւմէթինէ արզ ու թէպլիղ իթմիշ օլմաղլա, պու հավատա վիէննատա հիւսնիւ թէէսիրի մուճիպ օլմուշ տուր։ Պու միւֆթի պօսնա վէ եէնի բազարտա Ավսթրիալը-լար ալէյհինտէ թահրիքաթը չէտիտէտ պուլունտուղու ճիհէթլէ, Պապը Ալի մէրգումը օրալարտան թէպիտ իտէրէք, հըսսիյաթը հասէնէ վէ իթթիֆաքարանէ իպրաղ իթմիշ վէ Ավսթրիա-Մաճարիսթան գապինէթօսու տախի Պապը Ալինին պուէֆքարը թագտիր ու թահսին իյլէմիշ տիր։

«Պապը Ալի եէնի բազար սանճաղընտա Ավսթրիա-Մաճարիսթան ասքէրինէ թախսիս օլունան նօգթալարը իչղալինտէ մուավէնէթէ հազը պուլունտուղունու Ավսթրիայա պէյան իթմիշ իսէտ տիկէր թարաֆտան վիէննագապինէթօսու՝ օգոստոս այընտա վուգուպուլաճադ իչպու իչղալը տիկէր պիր վագթա թէէխիրինի գարարլաշտըրմըշ տըր։»

Մէրգում թաշլրճա միւֆթիսի պէրապէրինտէ 30–40 գատար պօշնադ բուէսասը պուլունտուղու հալտէ Սէլանիքտէն վաքօրա բաքիպ օլմուշ, վէ պու կիւն պուրայա մաւվասըլէթի մէլհուզ պուլունմուշ տուր։

—Բազար իրթէսի կիւնքի նիսխէմիզտէ Մըսըրլը Օնիկ պէյին պաղէպանը պիր դաշ խըրվաթլար թարաֆընտան գաթլ օլունտուղունու եաղմըշ իտի։ Մուախարէն ալտըղըմըզ մալիւմաթը մէվսուգէյէ կէօրէ, մէրգում պաղէպան՝ Ցիւզ օղլու Օնիկ պէյին պաղէպանը իմիշ. վէ էօլմէյիպ, եալընըզ եարալանմըշ տըր։

ԻԼԱՆԸ ՐԷՍՄԻ

Վարիտաթը էօշրիյէ վէ բուսուսմաթը միթէնէվյէ միւլթէզիմ վէ միւթահհիտէրինին 93 սէնէսի նիհայէթինէ ատկին, զիմէթլէրի 94 վէ 95 սէնէլերի էմվալի հագդընտա միւթթաթսըզ վէ ճարի օլան գարարա թէվֆիգ ի մուամէլէ օլունմադ, եանի պիր խուսմու գայմէ, վէ տէօրթ խուսմու նագտալընմադ իւզրէ եալընըզ մէզքիւր 93 սէնէսի զայէթինէ գատար վէրկի վէ պէտելը ասքէրի պադայասը իլէ գարիյէճէ տօղրուտան տօղրույա հէյէթը մէճմուալը ահալիյէ իհալէ իտիլմիշ օլան աշարպէտէլաթը պադայասընտան 93 սէնէսի թըշրինի սանխի նիհայէթինէ գատար եիւզ ղրշ. մէթալիյէ մուգապիլ իւշ պուչուգ եիւզլիւք գայմէ ալընարադ, թէսլիմ իտէնէրին հուզուրունտա ղըմպանմասը խուսուսընա իրատէի Սէնիյէնի ճէնապը Բատիշահի միւթէալիդ պուլրուլմուշ օլտուղունտան, քէյֆիյէթ մալիւմ օլմադ իչին իլան գըլընտը։

—

ՔԷՉԱ.

93 սէնէսի մարթ մահչարընն մըգատարը քիւլլիսի վիրիլմիշ իսէ տէ, պիր մըգատար տահա պագիյէսի օլտուղու խաղինէի ճէլիլէ գույուտընտան մահչ ալմագտա օլան ղէվլաթտան, հէնուզ մարթ մահչընը ալմայանլարընն կէլիպ մահչլարընը ալմալարը իլան օլունուր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Իզմիր վէ Զէրէպէլէր

Մահալը մէզքիւրտէն տիւնքի կիւն բաթրիդխանէյէ վարիտ օլան ըհմի պիր մէքթուպ, Իզմիտ վէ հէվալէսինտէ Զէրքէպէլէրին պիլա ինսաֆ վէ մէրհամէթ իճրա իթթիքլէրի մէզալիմ վէ թէատիյաթտան պահս իտէրէք, շուհալին պիր ան էվվէլ եօնիւ ալընմասընը, վէ ումումի էհալինին իսթիրահաթ վէ էմնիյէթի իչին իճազ իտէն թէչէպպիւսաթըն սերիան իճրասընը թալէպ վէ թէմէննի իթմէքտէ տիր։

Մէրգում Զէրքէպէլէրին վահշիլիքլէրի, Սթանպոլ էհալիսինէ պիլէ թէէսիր իտիյօր, չիւնքի մէրգումանտէն գօրգուլտուղու իչիւն իսկէլէեէ օտուն վէ քէօմիւր բէք ատ էնտիրիլէմէյինտէն պուրատա օտուն վէ քէօմիւր կիւն կիւնէ պահալանմագտա տըր։

Զիմմարա

Կէչէնտէ Ցիվրիքտէն բաթրիդխանէյէ կէլէն պիր թէլէկրաֆ, Զիմմարա գարիյէսինտէ Ալի չալուշ, Պօղոս օղլու կարապետին սէքիզ եաշընտա չօճուղունա ճէպրէն ֆիլի շինի իճրա իթտիկինտէն, մէրգում չօճուղուն ֆէնա սուրէթտէ խասթէլէնմիշ օլտուղունու պիլտիրմիշ իտի։

Ցիւնքի կիւն օլթարաֆտան ալընան տիկէր հավատիսէ կէօրէ, մէրգում չօճուղուն վէֆատ իթմիշ օլտուղու մա էթթէէսսիֆ անլաշըլմըշ տըր։

Սէվալ վէ Մէհր Ալի

Մահուտ Մէհր Ալի իչին Պապը Ալիտէն Սըվաղ վիլայէթինէ կէչէն կիւն շէհիտ պիր էմրնամէ կիթմիշ տիր։

Պու կիպի էմրնամէլէր պունտան ադէտ տախի կիթմիշ վէ ֆագաթ հիչ պիր սէվէրէ հուսուլէ կէլմէմիշ օլտուղու մալիւմ իսէ տէ, ինչալլահ պու տէֆա պիր հիւսնի նէթիճէ հասըլ օլարաք պիչարէ Սըվաղ էհալիսի մէրգումուն էլինտէն գուրթուլուր։

Թոհրէ-Ռը ՝-ՀՅ

Բաթրիք վէքիլի իզմիրլեան Գէր Մատթէոս Սրբազան հազրէթլէրի քիլիսէլէրէ պիրէր գըթա թահրիրատը ատմումիյէ իրսալ ի-տէրէք, թահրիրատը մէզքիւրէահքէտամընճա պունտան պէյլէ հիչ պիր բուհանի բաթրիգխանէտէն էմր ալմատըգճա իսթէտիյի քիլիսէյէ կիտիպ վազ վէրմէյէճէք վէ Գուստասը շէրիֆ թագտիս իթմէյէճէք տիր։

Խմբագիր։

Անցեալ ուրբաթ ըստ կանխաւ ազգարարութեան Դիւանիս, Դատը գիւղի ընկերութեան կողմանէ պատգամաւորութիւն մի ներկայանալով ընկերութեանս Ընդհ. Ժողովոյ նստին մի քանի առաջարկութիւններ մատոյց, և յետ բազում խորհրդածութեան հետեւեալ պայմաններով երկու ընկերութիւնք միացան.

1.—Ընկերութիւնս արականս-ռին մէջ կազմուած ընկերութեանց ամենէն լաւ գործընկերուն ձեռամբ պիտի բանայ իւր վարժարանները, ուսմանց ծրագիրն և դպրոցին կանոնագիրն ինքը պատրաստելու պայմանաւ։

2.—Ընկերութիւնս իւր առաջին վարժարանն պիտի հաստատէ Հայաստանի մէջ, երբ զայն յառաջ վարելու կարող վիճակի մը մէջ գտնուի, այն է՝ դպրոցին յատկացեալ գումարին եռապատիկն ունենայ։

3.—Ընկերութիւնս երբ բաւական գումար մի ունենայի ձեռին, շահու պիտի դնէ զայն սեղանաւորի մը քով կամ պանգամի։

4.—Գատը գիւղի ընկերութիւնն որ այսուհետեւ Հայաստաց Ազգանուէր ընկերութեանս ճիւղը կը կազմէ, պարտի երեք ամիսն մի անգամ իւր հաշիւները ներկայացնել Ընդհ. Ժողովոյս։

Խնդրեմք, խմբագիր, հաճեցէք հրատարակել զայս, որպէս զի հասարակութիւնը գիտնայ թէ այսուհետեւ վերոյիշեալ երկու ընկերութիւնք մի են և Հայաստաց Ազգանուէր ընկերութեան անունը կը կրեն։

Մնամք յարգանօք
Ատենադպիր Ատենապետ
Զաքէլեանցեան Եղիշէէր Սեղբոսեան
29 Յունիս 1879
Իւսկիւտար

—

Տէր,

Հայկական կրթարանի անօրէնութիւնն պատիւ ունի Դանուցանել Ձեր Ազնուութեան՝ որ յիշեալ կրթարանի սանուց տարեկան քննութիւնք պիտի կատարուին յառաջիկայ յուլիս 4 չորեքշաբթի օրէն սկսեալ ըստ հետեւեալ օրակարգին։

Յու-լի- 4 Դշ.—Բնագիտութիւն, Տարրաբանութիւն, Բնակ. պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Տիեզերագրութիւն։

Յու-լի- 5 Եշ.—Պատմ. ընդհ. Պատմ. Հայոց, Պատմ. Հայ մատենագրութեան։

Յու-լի- 6 Ուր.—Թուրքերէն, Գաղղիերէն (բոլոր կարգաց)։

Յու-լի- 7 Շբ.—Հայերէն, Անգղիերէն (երկրորդական կարգաց)։

Յու-լի- 8 Կէ.—Կրօնագիտութիւն.—Աշակերտաց գծագրութիւնք, Աշխարհագծութիւնք և Գեղեցկագրութիւնք ի տես պիտի դրուին։

Յու-լի- 9 Բշ.—Թուաբ. Երկրաչափութիւն, Գրահաշիւ։

Յու-լի- 10 Դշ.—Գաղղ. (բարձր. կարգաց), Անգղիերէն (բարձր. կարգաց)։

Քննութիւնք կը սկսին առաւօտուն ի ժամ 1 և կը տեւեն մինչև 5 1/2. կէս օրէն ետեւ՝ 7էն մինչև 10 1/2։

Յնոյէնութիւնն պատիւ ունի յուսալու որ Ձեր ներկայութեամբն պիտի հաճիք խրախուսել իւր սանունքն։

Մնամ յարգանօք
Հիմնադիր-Տնօրէն
26 Յունիս 1879 Յ. Գ-ՐԷՆ

—

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ ուրբաթ Յուլիս 6 ի Զալաթիա։

Ատեանը պիտի բացուի ճիշդ ժամը 6 ին և գոցուի 10 ին։

Հրաւիրեալ են երեսփոխան էֆէնտիները՝ իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

1879 Յուլիս 2

Պարբերական Փոխանորդ
ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Հարցապնդում Հայկ. խընդրոյ վրայ.—Հայաստանի անունն Քիւրտիսթան կոչուելը, Ուլիոյ վիճակին և Հայկ. գաւառաց մէջ գաղթականութիւններ հաստատուելուն, և ընդհանրապէս խորհր. բարենորոգմանց ցանձնախմբին պաշտօնավարութեան նկատմամբ (դռնվակ)

2. Խնդիր վերաքննութեան Սահմանադրութեան.—Վիճաբանութիւն նախաձեռն. դիւանի տեղեկագրոյն,

3. Տեղեկագիր Համարակալութեան դիւանի ի վերայ ծրագրի ուղղակի արոյ։ (դռնբաց)

Ատենադիր
Մ. Յ. Մելիքեան

ԻԼԱՆԱԹ

Բոլոր նեղբերիներուն կելլէ իլան

Պանարրոլ թապը զրմնընտա Էրզրումատան ճէլգ վէ մուպայատ օլունան խամ քեաղզալարը տէնք վէ թօրլարը իւզերինտէն չըգարադ թէրքիւմ իթմէքտէ օլան մուգավա վէ գապա քեաղզալը, պիր սէնէ զարֆընտա զուհուր իտէճէք մըգատարը բէյտերբէր վէրիլմէք իւզրէ, չէրեթի լաղմէսի իլէ իճրա օլունան միւզայէտէսինտէ պէհեր գըյէսի մէթալիք ադէտ իլէ 16 բարատա թալիպի էօհտէսինտէ գալմըշ օլտուղունտան, վէ գարարը դաթիսի տախի իշպու 95 սէնէսի շէհրի թէմմուզունուն Յունճու բազար իրթէսի կէնիւ վերիլճէյինտէն, էվրագը մերգումէյի ֆիյաթը մէզքիւրէտէն զիյատէյէ իշթիրայէ թալիպ օլանլարը եէվմը մէզպուրէ տէկին ճէմիյէթը բուսուսիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի լազմ կելճէյի իլան օլունուր։ 2—1

2 թէմմուզ 95

ԷԼԻՔՍԻՐ ԹՕՆԻ ՖԷՊՐԻՖԻՒԺ ՏԸ

Վ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ

Մուալիճէի մէզքիւրէ պու քէրրէ Պաղչէ գաբուսունտա Համիտիյէ թիւրպէսի ճատատէսինտէ 32 նումէրօ իլէ մուրագգամ էճզախանէնին սահիպի Սինապեան վիչէն էֆէնտի թարաֆընտան թէրթիպ օլունմուշ տուր։

Մէզքիւր էլիքսիր չիմտիյէ գատար էվզօբատան վարիտ օլան գընա գընալը վէ չէլիքլի ճէմիի շարապ վէ շուրուպլարա տա ֆայիդ օլտուղու ամթրպանընն թատտիգի իլէ միւսպէթ, վէ նիչէ խասթէկեանընն չիֆատապ օլմասը իլէ միճէրրէպ պուլունմուշ տուր։

Մուալիճէյի մէզքիւրէ սուրէթը հաղմ, վէ զաֆը միտէ վէ իլէլը միւզմինէտէն պագը գամըշ օլան զաֆը պիւնեէ վէ ֆագրիւլ տէմ իլէթլէրինէ գարշը պու գապիտէն պուլունանլարա նազարէն նիսպէթ գապուլիմէզ տերէճէտէ միւֆիտ վէ միւէսսիր տիր։

Օ ՏՐ ՍԷՐԱՅԼ ԱՆԹԻԲԻԹԻՐԻԳ

Վ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ

Մուալիճէի մէզքիւրէ սաչարտա պուլունան պէյազ քէրէքլէրին տէֆի իչին նէվլիճատ օլարաք եինէ մուամիլէյէ Սինապեան վիչէն էֆէնտի թարաֆընտան թէրթիպ օլունմուշ տուր։ Զիքր օլունան մուալիճէ չիմտիյէ գատար թէրթիպ օլունմուշ օլան մուալիճաթ կիպի քէրէքլէ պէրապէր սաչլարը տախի տէօքմէզ օլտուգտան պաշգա, անլէրին սէմէրէսի օլան պիր թագըմ պաշխասթալրգլարընը տէֆի իտէր, վէ սաչլարընն քէօքլէրինէ գուվվէթ վիրէրէք, սաչլարընն իդտիյատընը մուճիպ օլտուղու, պիր միւտտէթտէն պէրու իճրա օլունան թէճրիւպաթ իլէ հասըլ օլան նէթիյիճի միւսթահսէնէսինտէն միւսթէպան պուլունմուշ տուր։

Մուալէճաթը մէզքիւրէնին էլիքսիր թօնի ֆէպրիֆիւժ տը Վ. Սինապեանընն պէհեր չիշէսի իւչ չէրեէք վէ Օրը Սէրայլ Անթիբիթիրիք Վ. Սինապեանընն չիշէսի տախի եարըմ սիմմէճիտիյէ օլուպ անճագ վէ անճագ պատատ մուհարրիր Պաղչէ գաբուսունտա Համիտիյէ թիւրպէսի ճատատէսինտէ 32 նիւմէրօ իլէ մուրագգամ իքի գաբուլլու Սինապեան վիչէն էֆէնտինին էճզախանէսինտէ սաթըլմադտա տըր։

Իիշ։ Մուալէճաթը մէզքիւրէնին սուրէթը իսթիմալի, չիշէլերտէ մէլֆուֆ պուլունան քեաղըտտա մուֆասսալէն պէյան օլունմուշ տուր։ 10

Սահիպի իմթիյազ
ԱՆՏՈՆ ՍԱԳԱԵԱՆ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա, 15 Յուլիս

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	97-15/16
Օսմ. էսհամը աչքլաը	11-3/4
» » գաբանը	11-7/8
Իսթիգրազ 65	15-1/4
» 69	14-3/4
» 71	56-1/4
» 72	21-1/2
» 73	13-1/2
Օսմանլը պանդաը	10-3/8
Մըսըր տուլուս. մութա հրտէ	48-1/2
» իմթիյազը	72-3/8
Բուսիա իսթիգրազը	86-1/2
Գամպիո Բարիզ 3 այ վատէ	–

Փարիզ, 15 Յուլիս

Ֆրանս. էսհ. 3 % Ֆր.	84-75
» » 5 գբանսուզ	117-75
Օսմ. էսհամը աչքլաը	11-92 1/2
» » գաբանը	12-07 1/2
Իսթիգրազ 65 Ֆր.	–
» 69	70-
» 73	67-50
Մըսըր ֆոնտ. մութա հրտէ	244-37 1/2
Գրէտի Լիոնէ	717-50
Օսմանլը պանդասը	509-37 1/2
Բուսիէլի շըմէնտըֆէրի	47-25
Իթալիա էսհամը	80-25
Գամպիո Լօնտրա 3 այ վատէ	25-30

Վիէննա, 15 Յուլիս

Աֆիո Ֆիորին	–
Բուսիէլի շըմէնտըֆէրի	21-20

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւն ագշ. գաբ.	12-34
Պու սապահ աչքլաը	12-34
Իսթիգ. 63 (Մութօն) 6 % Ֆ.	77-
» 65 » 6 % Ֆ.	72-
» 69 (Բինար) 6	70-
» 72 (Պօն տիւ Թրէզօր)	21-25
» 73 6 % Ֆ.	64-
Բուսիէլի շըմէնտըֆէր 3	45-50
Ագճէ ֆայիզի %	9-
Ըրբօր Ղրշ	–
Հավալէսիկ »	32-1/2

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	4-10
Ստամպոլ պանդասը	0-20
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-12
Թրամվայ	2-55

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշտան	Ղշ. Փր
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	106-12
Մէթալիք »	115-10
Պէշլիք »	114-20
Պաղըր »	246-
Գայմէ »	1070-
Ինկիլիզ լիրասը	109-30
Ֆրանսըզ ալթունու	87-22
Փոլ	89-32
Գրիմից ալթունու	51-10
Գարպոն գայիմէսի	9-16